

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-ד - אדום

בלבבי משכן אבנה

אדום

יש אדם ויש אדום, "זה לעומת זה עשה האלקים", 'אדם דקדושה', ולעומת ה'אדם דקדושה', עומד מציאות של ה'אדם - בליעל, בלי עול, "אשר לא עלה עליה עול".

אדם ולעומתו אדום - בכל קומת תפיסת הבריאה

כיון שנתבאר הרי פעמים הרבה בדברי רבותינו, שצורת הבריאה, מה שממלא את כל מקום הבריאה, זה צורה שלימה אחת של 'צורת אדם', זה לא 'פרט' בבריאה, וזה לא כהגדרה חיצונית של כלל, אלא, זה צורת כל הבריאה כולה, "זה ספר תולדות אדם", התורה היא בצורת אדם, רמ"ח איברים ושס"ה גידים באדם, וכנגד כך, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה בתורה, וא"כ, הצורה הכוללת של הכל, אינה אלא צורת אדם, וה'זה לעומת זה', הוא ה'אדום', ואם כן, הוא ה'זה לעומת זה' של עצם כלל כל מציאות הבריאה, אם במבט החיצוני, הראשוני, נראה שעשיו עומד לעומת מציאותו של יעקב אבינו, אבל במבט הפנימי, במבט העמוק, מציאותו של עשיו עומד כנגד כלל כל קומת תפיסת הבריאה, "זה לעומת זה", 'אדם' לעומת 'אדום'.

בכללות ממש, כדברי חז"ל על הפסוק "כי בי-ה ה' צור עולמים", עולם העליון נברא ב', ועולם התחתון נברא בה', ובחלוקה אחרת - בשם הוי"ה - י-ה, שהם האותיות הראשונות, שייך לעולם העליון, וה-ו-ה האחרונות, שייך לעולם התחתון, זה ההבחנה של "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם" - אלא 'האדם', בתוספת ה', שזה ה'ה' האחרונה שבשם הוי"ה, וההיפך מ'אדם' זה 'אדום', שזה ה'ו' שבשם הוי"ה, זה ה'זה לעומת זה', ה'ו' והה', שב'האדם' וב'אדום', אלו הם ו' וה' של 'צורת אדם' מקבילה.

מהות אדם ומהות אדום

ומכל מקום, מה המהות של 'צורת אדם', ומה המהות של ה'אדום', 'צורת אדם' - "אשר יצר את האדם בחכמה", "אדם דא חכמה" - כלשון חז"ל, הוא גילוי של מציאות החכמה, "ראשית חכמה יראת ה'" - "והיא לבדה חכמה", כלשון הרמח"ל במסילת ישרים, ונתבאר שהגדרת הדברים, חכמה מגדירה כל דבר, היא יוצרת גדרים לכל דבר, ולכן נאמר "כולם בחכמה עשית", "אשר יצר את האדם בחכמה".

הוא יתברך שמו, בלתי בעל גבול, והנבראים, הם בעלי גבול, והגדרת הגבולות - אלו הם גדרי החכמה, ולכן "ראשית חכמה יראת ה'", זה 'צורת אדם', 'חכמת אדם', הגדרת הגבולות של הכלל דאדם, והגדרת הגבולות דפרט דכל צורת אדם, 'חכמת אדם תאיר פניו'.

וא"כ, ה'זה לעומת זה', שהוא מציאות 'אדום', הוא פריצת גדרי הגבולות שבחכמה - נאמר בקרא בלידת עשיו, "ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער", והיינו שהתואר ראשון שנאמר בו בעשיו, הוא 'אדמוני', כלומר, היפך ה'אדם', עשיו הוא 'אדום', הוא אדום - 'אדמוני', והתואר השני שמוגדר בו אדום - "כולו כאדרת שער", אם מתגלה אצל כל אדם ואדם שיש לו אופן של שערות, עיקר מקום השערות הוא בראשו, ומשם הם כמובן, מתפשטים למקום גבותיו, ובזכר למקום 'דיקנא', ולשאר איברי האדם, 'זקן עליון', 'זקן תחתון'.

אבל אצל אדם נאמר 'כולו כאדרת שער', כלומר, עצם היותו היא 'אדרת שער', זהו עצם מציאותו. וא"כ שני התוארים הללו - התואר הראשון שלו שהוא בבחינת 'אדמוני' - אדום, שעל שם כן הוא נקרא 'אדום' על שם שהוא אדמוני, והתואר השני שלו שהוא 'כולו כאדרת שער' שזה ההגדרה שלו ש'כולו כאדרת שער', הם כמובן שייכי אהדדי בעצם עצמותם, היותו 'כולו כאדרת שער', הוא ההתגלות של ה'צורת אדם' דיליה.

בהגדרה החיצונית, כיון שכולו עטוף ומכוסה בשערות - "כאדרת שער", א"כ, נעלם ומכוסה בתוכו ה'אדם', והשערות הם הרי, בצורה של וי"ן, ולכן זה אדום, אדם המכוסה בשערות שצורתם ו'.

אדום - הויה של מותר

אבל בעומק יותר, כידוע עד מאוד, השערות, אלו הם מותרי ה'מוחי', מותרי המחשבה, כאשר ממלאים את הדבר עד סופו, עד תומו, שזה בחינת "יעקב איש תם", שלם - עד סופו, ומוסיפים על גבי כך, נעשה הדבר באופן של 'מותר', יש את הדינים שמצינו ב'מותר' כגון מה שנאמר בקרבן פסח "לא תותירו ממנו עד בוקר באש ישרף", זה הדין של 'נותר' הכללי שנאמר בקרבנות, וכן מצינו דין 'מותר' לגבי ה'מותר' שנאמר בצדקה הניתנת ליעוד מסוים, וכן ע"ז הדרך, דיני "מותרות" שיש בתורה כולה.

עשיו, עצם ה"היות" שלו, עצם הויתו, מהותו היא כולו גדר של "מותרות", זה ההגדרה של מציאותו של עשיו. כלומר, יש את עצם המציאות שנקרא 'אדם', ויש את מה שעליו נאמר "ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל", עשיו הוא היחס של ה'מותר' שבדבר, שעל זה נאמר 'ומותר האדם מן הבהמה' - סוף כל האדם למיתה, וסוף בהמה לשחיטה, ועשיו הרי, מגדיר את עצמו "הנני הולך למות ולמה זה לי בכורה", בבחינת 'סוף כל האדם למיתה', אבל זה בהצטיירות שהוא מצטרף ל"סוף בהמה לשחיטה", המקום ששוחטים את הבהמה, זה במקום אכילתה, שזהו מקום גרונה, ושחיטה, כמו שאומרת הגמ' בחולין דף כ"ז. "ממקום ששח-חטהו", זה המקום של ה"הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", שזהו הלשון שנאמרה לגבי בהמה - "מלעיטין את הגמל", וזהו אכילתו של עשיו בבחינת אכילת בהמה, וא"כ, הוא לא מצטייר בציור של "סוף כל האדם למיתה", אלא הוא מצטרף לציור של "סוף בהמה לשחיטה", זהו "מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הכל", עד כמה ש"סוף כל האדם למיתה וסוף כל בהמה לשחיטה", א"כ, מתגלה נקודת ההבדל שביניהם.

אבל כאשר חל מציאות של דבר, כאשר חלה ההצטיירות שהאדם, כל הויתו אינו אלא 'מותר', אצלו יש את האיחוד של "ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל", כמו שקם קין על הבל אחיו והרגו, כמו כן רצה לקום עשיו על יעקב, "יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי", זהו "ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל", הוא מבטל את הדבר, כמו שקין ביטל את הבל, עשיו מבטל את יעקב אבינו.

מותר דעשיו מהקצה התחתון ומותר מהקצה העליון

ובעומק א"כ, מציאותו של עשיו, כל הויתו היא אינה אלא 'מותר', אבל, ב'מותר', יש את הצד העליון, ויש את הצד התחתון.

הצד התחתון, הוא בעצם מצטרף תמיד לבהמה, וא"כ, תמיד עומד נקודת הנידון, מה היתרון שבינו לבין הבהמה, "ומותר האדם מן הבהמה אין", הוא בעצם 'צורת אדם' שמצטיירת בצורה של בהמה, שזה צורת החטא, ושורש החטא ב'אדום', ושורש תיקון החטא שאצל יעקב אבינו, הוא "איש תם", ש"דמות דיוקנו מעין שופריה דאדם הראשון", כדברי חז"ל, שהוא מתקן את חטא אדם הראשון, אבל עשיו, שורשו, וחלקו והויתו היא עצם החטא, בבחינת "נמשל כבהמות נדמו", ומצד כך, היחס שלו הוא, תמיד לבהמה, עליו מתגלה היחס של היתרון הזה שהוזכר "ומותר האדם מן הבהמה אין", זה ה"מותרות" שמתגלה, וא"כ, הגילוי שמתגלה מכחו של עשיו בצד התחתון הוא ה"מותר מן הבהמה", ה'מותר' ביחס לבהמה.

והגילוי מהצד העליון שמתגלה בעשיו, זה ה"מותרות" של החכמה העליונה, זהו קצה תחתון, וזהו קצה עליון. הקצה התחתון שמתגלה בעשיו הוא ה'מותר' ביחס לבהמה, ה'יתרון' של הבהמה, והקצה העליון שמתגלה בעשיו זה ה"יתרון" שלו למעלה מן האדם.

זהו אדום-ו', יש לו תוספת, שזה גדר ו', ו' המוסיפה, [-יש כמה פנים לאות ו' אבל זה אחד מהפנים שיש לו, ו' המוסיפה], וא"כ, הויתו של עשיו היא באופן כזה שהוא 'אדם' עם הוספה.

ובזה, או שהוא בהמה שמוסיפה עליו 'צורת אדם', "ומותר האדם מן הבהמה אין" כמו שהוזכר, או שהוא 'אדם' שהוא מוסיף על גביו יתר על כן.

נח הראשית שבנעשיו - למעלה מאדם ונח ה'סיפא' שבנעשיו - למטה מאדם

"ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער", הוא יצא ראשון, "ואחריו יצא אחיו וידו אוזת בעקב", וא"כ, מתגלה שהראשון יצא עשיו, הוא ראשון מחמת שיש לו 'יתרון' על האדם, יתרון על צורת יעקב אבינו, 'דמות תם חקוקה בכסא', יש לו יתרון על גבי אותו מציאותו של אדם.

ומהו ה'יתרון' שמתגלה בעשיו, הגילוי של 'אדם' זהו גילוי של החכמה שזהו הגילוי של גדריה וגבולותיה כמו שהוזכר בראשית הדברים, מכחו של עשיו מתגלה מציאות של 'יתרון' שה'יתרון' חל באופן שיש 'תוספת' של מציאות של חכמה.

הכח הזה, כאשר הוא מצטרף מהצד דתיקון, לקדושה, הוא הנקרא 'יתרו', "שייטר פרשה אחת בתורה". אבל כשהוא מתגלה בצד הקלקול של עשיו, זה ה"מותרות" של המחשבה, שהם בבחינת "כולו כאדרת שער" כמו שנתבאר.

כאשר חל מציאות של תוספת בתורה, זה הופך להיות מת-ר', ת'ור' של התורה, ליתר - יתרון, זה כחו של עשיו כמו שנתבאר, "כולו כאדרת שער", כל ההויה שלו, היא מציאות של כ"יתר' דמי.

וא"כ, בצד התחתון של מציאות של עשיו, הוא ה'יתרון' מן הבהמה, ומהצד העליון של עשיו, הוא 'יתרון' מעבר לשיעור גדרי החכמה, ה'תוספת' על גדרי החכמה, הם הם שרשי הויתו של מציאותו של עשיו.

ולכן, עשיו מתנועע בשתי הקצוות האלה, מצד אחד הוא מתנועע בקצה שהוא שייך לצורת הבהמה, ומצד שני הוא מתנועע בקצה שלמעלה מצורת אדם, אלו הם שתי הקצוות של מציאות של עשיו, קצה עליון, וקצה תחתון, זה עצם הויתו.

ועיקר מציאות הקצה מונחת במציאותו של עשיו, או הקצה העליון, שהוא בכור, ראשית, התחלה, או הקצה התחתון באופן של "הנני הולך למות", ה'סיפא' של הדבר, האחרית של הדבר, ולא רק קצה באופן של "סוף כל האדם למיתה", אלא של "סוף בהמה לשחיטה" - "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", כמאכל בהמה כמו שהוזכר.

וא"כ, עצם הויתו של עשיו, היא חובקת בתוכה את שתי הקצוות, ונתחדד מהם שתי הקצוות, הקצה העליון למעלה מ'צורת אדם', והקצה התחתון למטה מ'צורת אדם', נפילה למדרגה של בהמה - שזהו 'כולו כאדרת שער'.

'איש תם' ו'יושב אהלים' ביעקב כרוכים הא בהא

הגילוי הזה, שהוא עצם הויתו של עשיו, יש בה עומק נוסף, עשיו עומד מול ה'צורת אדם' השלם, שהוא 'צורת אדם' דיעקב אבינו, "איש תם יושב אהלים", מה שיעקב אבינו נקרא 'איש תם', והוא נקרא 'יושב אהלים', ברור ופשוט הדבר, שזה לא שתי הגדרות שכל הגדרה היא הגדרה לעצמה, אלא הם כרוכים הא בהא, כמו שאצל עשיו ה'אדמוני' ו'כולו כאדרת שער' הם שתי הגדרות שתלויים הא בהא, כמו"כ אצל יעקב אבינו, מה שהוא היה 'איש תם' ו'יושב אהלים', אלו הם שתי הגדרות שכרוכים הא בהא, ה'יושב אהלים', שהוא עוסק בתורה, ב'אהלי שם ועבר' כדרשת חז"ל כידוע, ושם הוא עוסק בתורה הנקראת "תורת ה' תמימה", ועל שם כן הוא נקרא 'איש תם' - יושב אהלים', הוא תם, מחובר ל"תורת ה' תמימה", וזהו ה'יושב אהלים' - 'אהלי שם עבר', מדרגת התורה.

ובעומק, ראשית כל בדרך רמז, 'שם ועבר' עם הו', הראשי תיבות שלהם הוא עשו, יעקב אבינו שעוסק בתורה, הוא ה"זה לעומת זה" של מציאותו של עשו, ומהותו של יעקב אבינו לעניינא דידן השתא - יש את ה'צורת אדם' של יעקב אבינו, וכל עסקו, בתורה שכולה אותיות, שזה מהותה של תורה, זה הויתו של תורה שהיא אותיות.

צורת אותיות וצורת אדם בתורה ובישראל

ובהגדרה המבוררת, כמו שחודד בדברי רבותינו, התורה והאדם - ישראל, שווים אהדדי, אלא, שבתורה, עיקר ההצטיירות שלה בפנינו, שהיא אותיות, ובעלממות שבה נמצא ה'צורת אדם', הרמ"ח מצוות עשה והשס"ה מצוות לא תעשה, הם מפוזרים בתורה, הם לא מצטיירים להדיא בצורת אדם, וא"כ, הגילוי הברור שלה הוא אותיות, והנעלמות שבתוכה, הוא ה'צורת אדם'.

והיפך כך בישראל, הגילוי של ישראל הוא 'צורת אדם', "אתם קרויים אדם", והנעלמות של תוך ישראל, הכל חקוק בהם מציאות של אותיות - תורה, ולכן שייך שיצטייר בחיצוניות בישראל, מציאות של "עם הארץ", איך שייך 'עם הארץ' בישראל? - מפני שהציור הברור, הוא 'צורת אדם', והציור הנעלם, הוא כח האותיות המרכיבים את כל גופו של אדם, כמו שסידרו חז"ל, הם נמצאים באיתכסאי, הם נמצאים בנעלמות, מי שמוציא את זה מהכח לפועל, הוא הנקרא 'חכם', 'תלמיד חכם', וכן ע"ז הדרך, אבל מי שאינו מוציא את זה לפועל, הוא נשאר בציור החיצוני של "אתם קרויים אדם", זה נקרא 'עם הארץ'.

ומ"מ א"כ, שתי הצורות העליונות האלה, הצורה העליונה שבהם והצורה התחתונה שבהם, צורת אותיות, וצורת אדם, התורה חובקת את שתיהם, וה'ישראל' חובק את שתיהם, וכל אחד עם יחוד הגילוי שלו כמו שנתחדד.

ולפיכך, יעקב אבינו שנקרא "איש תם יושב אהלים", שהוא ה'צורת אדם', "דמות תם חקוקה בכסא", "מעין שופריה דאדם הראשון" כדברי חז"ל, והוא העוסק בתורה, ב"תורת ה' תמימה" באהלי שם ועבר, כלומר, אצל יעקב אבינו יש הצטיירות, ציור של צירוף של אותיות וצירוף של צורת אדם, שמצטרפים גם יחד אהדדי, זה הצורה שהיא 'צורת אדם'.

יעקב - שלימות, עשיו - תפיסת חסידות ויתירות

התורה נדרשת ב"ג מידות, "י"ג מידות, שהתורה נדרשת בהם", ויתר על כן, ואחד מן הדרשות שהתורה נדרשת בהם - 'אכין ורקין מיעוטין הן', ו'גם' ריבוי הוא.

יעקב אבינו הוא 'דמות תם', הוא דמות שלימה, אין בו 'אכין ורקין' של התמעטות, ואין בו 'גם' של ריבוי, הוא הוא גבולות הדבר, כפי שהוא, בצירום השלם, כמו שהוזכר בראשית.

לעומתו, עומד מציאותו של אדום - עשו, יש בו אופן של ריבוי, וזה ה'תוספת', ה'מותרות', אבל ה'מותר' - מהצד העליון, הוא למעלה מ'צורת אדם', ומהצד התחתון למטה מ'צורת אדם' והוא למעלה מבהמה, וא"כ בעומק, יש בו את ה'גם' ואת ה'אך ורק' הוא 'יתר' מצורת אדם, שבזה הוא 'גם', והוא 'יתר' מצורת בהמה, אבל פחות מאדם, שבזה הוא 'אך ורק', שזה הרי תמצית הדברים שנתבארו בראשית.

כשאנחנו מצרפים 'אך' 'רק' ו'גם', עולה, עם הכולל, ש"ה, שזה השס"ה יום שבשנת חמה, ששייך לחלקו של עשיו, -אלו הם תפיסות של דבר שיש בהם 'אכין ורקין' ו'גם'. - וזה היחס של שנת לבנה ושנת חמה, מצד אחד, שנת לבנה היא 'אך ורק', חסר לה, היא שני"ד ימים לערך, ומצד שני שנת חמה - משנת לבנה - החמה היא 'גם', של תוספת י"א יום לערך.

זה התפיסה של עשו, זה התפיסה של אדום, זה הגילוי שמתגלה מכחו של עשו, 'אכין ורקין' וה'גמין' שבדבר, זה עצם היותו, עצם תפיסתו, עצם קיומו של מציאותו של עשו כמו שהוזכר.

אבל, זה מצטייר ב'צורת אדם', וזה מצטייר באופן של האותיות, זה מצטייר ב'צורת אדם' שיש לו 'אכין ורקין', שזה ה"חמשה עברות עבר אותו רשע באותו היום" כמו שאומרים חז"ל, והדוגמא היסודית והשורשית, שזה בעבירות שהוא עבר - זהו הרציחה, זה בגדר 'אכין ורקין', ש'מיעוטים הם', שהם ממעטים שזה בחינת רציחה, וכן 'בא על נערה המאורסה' זה אופן של 'ממעט את הדמות', ומאידך, בהבחנה הזו, הוא מדבק את עצמו באדם הראשון, ש"אדם הראשון מושך בערלתו הוה", שזה הופך להיות מציאות של 'גם', מציאות של ריבוי, עשו הרי, היה 'ישראל מומר', הוא היה נימול, אבל הוא משך בערלתו, וא"כ, הוא הופך להיות 'ריבוי' של 'גם'.

כמובן, אפשר להרחיב, אבל תמצית ההגדרה היא, ה'צורת אדם' שבו היה בה 'אכין ורקין', וה'צורת אדם' שבו היה בה ריבוי, זה ה'צורת אדם' של עשיו.

ובעומק, הרי 'כל המוסיף גורע', וזה המציאות שהו' המוסיף שלו ב'אדום', זה הופך להיות ו' המבדיל של 'גורע'.

צירוף האותיות לצורת אדם דיעקב וצירוף דקלקול דעשיו

אבל יתר על כן, כמו שחודד, יש צורה של אותיות, ויש צורה של אדם, עשו - אדום, מצד אחד, הוא צורה של אדם, אבל, הוא צורה של צירוף של - אותיות ואדם - ובעומק הזה, מצד כך, לכן הוא נקרא אדם בתוספת אות שהופכת אותו להיות אדום, כלומר, הוא מצרף את האותיות ל'צורת אדם', וכשהוא מצרף את האותיות ל'צורת אדם', בזה הוא מגלה אופן של צירוף באופן דקלקול.

ובדרך רמז, אנחנו לוקחים את המילה אות, ואנחנו לוקחים את המילה אדם, אם נצרף אותם גם יחד, עלה בידינו תנ"ב - תבן, זה מה שעשיו היה שואל 'כיצד מעשרין את המלח, כיצד מעשרין את התבן', מלח, זה הסוגיא של ג' הויו"ת, היה הוה ויהיה, בתלת קשרין, אבל ביחס של תבן, 'כיצד מעשרין את התבן', מכח מה התגלה ה'מעשרין את התבן' - כל 'מעשר', היינו שמעשרים דבר שהוא במדרגה של צומח, או במדרגה של בעל-חי, שזה התרומות ומעשרות שמחויבים מגורן ויקב מעשר דאורייתא, ומעשר דרבנן - שזה בצומח, ובעל-חי זה שמעשרין את הבהמה, 'העשירי יהיה קודש', אבל, אין 'מעשר' באדם, באדם יש דין של 'בכור', אין דין של 'מעשרין', כמובן שביסודם יש להם שורש אחד, אבל כהגדרה הכוללת, בצומח יש מעשר, בבעל-חי יש מעשר, ובאדם אין מעשר, ויש רק בכור.

וכחו של עשו הוא בעצם השערות שזה בבחינת עשר [-אותם אותיות], הוא מעין בהמה, זה הגילוי של עשו שמתגלה המציאות שלו בשאלתו 'כיצד מעשרין את התבן', כלומר, המציאות של עשו הוא צירוף של אותיות שמצטרף עם ה'צורת אדם', ומה שהוא מצרף את האותיות עם ה'צורת אדם', זה לא באופן של תיקון של צירוף אותיות עם 'צורת אדם', אלא הוא מצרף את האותיות באופן כזה שע"י הצירוף של האותיות ל'צורת אדם', זה הופך להיות - ה'כל המוסיף גורע', ה'אכין ורקין' וה'גמין', שזה בגימטריא שס"ה כמו שהוזכר, זה מציאותו של עשו.

עשו מצרף אותיות ומצרף 'צורת אדם', אבל הצירוף של האותיות ל'צורת אדם' זה לא באופן של 'איש תם יושב אהלים', עוסק באהלי שם ועבר, באופן של 'דרופתקאי דאורייתא', שהתורה והוא מצטרפים יחד אהדדי, אלא הצירוף של האותיות שמצטרף אצל עשיו, זה באופן ש"כולו כאדרת שער" - יש עליו גביו תוספת של דברים, אבל, הם לא עצם האיחוד שקיים בהוויתו של מציאותו של עשו.

ובאופן הזה, הצירוף של האותיות שמצטרפים לצורתו של עשו, זה הופך להיות אותיות שהם לא עצמותו של עשיו, אלא זה אותיות שמצטרפים למציאות של עשו, והצירוף של האותיות לצורת עשיו, זה הו' המצרפת, אבל, היא לא מצרפת רק את הו', שהאדם הופך להיות אדום, אלא היא מצרפת את כל האותיות כולם למציאותו של עשו, זה הצירוף שמונח בצירופו.

נח החסידות ויתירות שבתורה שמתגלה מכח נשיו

וע"י כן מה מתגלה - הרי התורה עצמה שניתנה בידינו היא 'תורת ה' תמימה', אבל, על אף שהיא ניתנה 'תמימה', אבל יש בה 'יתירות' ו'חסרות', מאיפה השורש שיש בתורה 'יתירות' ו'חסרות'? - אם היה רק 'צורת אדם', והיה גילוי של אותיות, שזה ה'דמות תם יושב אהלים', לא היה יתירות וחסירות, הכל היה באופן שלם, אבל מכיון שיש את ה'זה לעומת זה', שלעומת מציאות האדם עומד מציאותו של אדום, א"כ, הקומה הזו שמצטרפת, כשהאותיות מצטרפים יחד עם האדם אהדדי, אבל כמו שנתבאר, 'אך' 'רק' ו'גם' זה שס"ה שזה בבחינת עשו, שזה בחינת 'יתירות וחסירות', מכח כך, הצירוף שמתגלה באותיות הוא באופן של 'יתירות וחסירות'.

זה האופן של 'הופיע מהר פארן זורח משעיר למו', הגילוי של התורה שנתגלתה, היה בה עדיין בנעלמות צד מסויים של שורש מכחו של אדום, מהכח של עשיו, "ישראל שעמדו רגליהם על הר סיני פסקה זוהמתן", אבל בחטא העגל, חוזר הזוהמא, ואז, חוזר כחו של עשו שמצרף אותיות עם אדם, שזה האדום, אבל הצירוף של האותיות, הם לא מצטרפים באופן שלם יחד עם ה'צורת אדם' שבדבר, זה הכח שמתגלה שבתורה, יש בה 'יתירות וחסירות' כמו שנתבאר, מה שיש בתורה 'יתירות וחסירות', זהו מכח העשו שבדבר, שחל באותו דבר.

הדוגמא למשל של 'חסירות', חז"ל דורשים שבמקום מה שכתוב 'ארבעים יכנו' - זה שלושים ותשע, זה לא 'חסירות' כפשוטו, אבל זה נובע מהשורש של 'חסירות', זה שורש שנובע ממציאות של 'חסר', להחסיר ממה שנאמר כפשוטו של דבר, במקרא.

תיקון החסרות והיתירות שע"י יתרו

וכאשר נתקן הדבר, כמו שהוזכר, זה נקרא כח הגרים שבישראל, ששורשם דוד שהיה 'אדמוני', ומתגלה הדבר מכחו של 'יתרו' - 'שייתר פרשה אחת בתורה', כלומר מה ש'יתרו' - ייתר פרשה אחת בתורה, היינו שהוא בא לגלות את התיקון של ה'חסירות ויתירות', שנתגלה בתורה, ובעומק, מה שהוא גילה רק "יתירות" - את הייתר פרשה אחת בתורה, זהו מחמת מה שהוא טען שחסר דבר, שזה מה שהוא טען למשה - "נבול תבול גם אתה גם העם אשר עמך", כלומר, שיש חסרון, ולכן הוא מגלה את הייתר פרשה אחת בתורה, הפרשה הזו, יסודה היא חסרון שמביא למציאות של "ייתר פרשה אחת בתורה".

בפנים הללו, מתגלה ה'יתרון' וה'חסרון' באופן של נקודת ההשלמה שמתגלה מכחו של יתרו.

יעקב אבינו מגלה - "איש תם יושב אהלים", הוא מגלה את ה"תורת ה' תמימה", שהיא שלימה, היא לא חסירה, ולא יתירה, שע"ז נאמר "ייתר אות אחת בתורה, או חסר אות אחת בתורה", שהספר תורה פסול.

אבל עשו, כמו שנתבאר, מגלה בכל דבר מציאות של 'חסר' ומציאות של 'יתרון', וכשחל הקליפה של עשו, אז צריך לגלות את ה'חסר' דתיקון, ולגלות את המציאות של ה'יתרון' דתיקון.

יעקב אבינו שהוא בבחינת 'נמשל ללבנה', שנקרא 'יעקב הקטן' וכמו כן לגבי שמואל - 'שמואל הקטן' כמו 'המאור הקטן', כדברי הגמ', הוא בא לתקן את מציאות החסרון.

ומהצד השני, התיקון של ה'יתרון' כמו שנתבאר. כמובן, אפשר להביא דוגמאות רבות של 'חסרונות' ו'יתרונות', אבל, יש כאן שתי תפיסות – יעקב אבינו, הוא בחינת 'יש לי כל', תם, שלם. עשו – 'יש לי רב', 'רב' בנוי על זה שיש ריבוי, 'יתרון' ו'חסרון'. על זה נבנה שני המהלכים של מציאותו של יעקב, ומציאותו של עשו.

חיצוניות התורה - חסידות ויתירות, וגילוי העומק ה'שלם' שבתורה

כאשר עוסקים בתורה, יש את החיצוניות של התורה, ומצד החיצוניות שבתורה, יש את ה'יתירות' ו'חסידות' שבתורה שזה כח גילוי של עשו כמו שנתבאר. אבל כשמגיעים יותר עמוק, יוצאים מה'צורת אדום' ונכנסים ל'צורת אדם', במציאות הפנים של הדבר, אז הגילוי העמוק, מדגישים – הגילוי העמוק שבדבר הוא באופן כזה, שצורת השלימות היא לגעת במקום ה'שלם' של מציאותה של תורה.

מדוגת ישראל - בטלות לבורא, מדוגת נעשו - הויה עצמית

ובעומק ההגדרה היא בהירה ופשוטה מאד, יש בורא, ויש נברא, הנברא, יסודו כביכול, תוספת על הבורא, והויתו היא חסירה, עד מדרגתו של משה רבינו "ותחסרהו מעט מאלקים". הבורא – שלם בכל מיני שלימויות. עשו – הוא עשוי וגמור, הוא בריה לעצמו, וא"כ, מיסודו הוא 'חסר' ו'יתר'.

יעקב אבינו שהוא מעין שופריה דאדם הראשון, ואותו בחינה של "בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני אדם הראשון" – מעין כך אצל יעקב אבינו, מתגלה בו גילוי של הבורא, הקדוש ברוך הוא שלם, תורתו שלימה – "תורת ה' תמימה", וישראל, שבטלים אליו יתברך שמו, מתגלה בהם שלימות של התורה, שלימות של הבורא, זה גילוי של 'שלימות' שמתגלה.

אבל אצל עשיו שההויה שלו היא הויה לעצמו, הוא עשוי וגמור, ובזה הוא הויה לעצמו, הוא מציאות של 'חסר', הוא מציאות של 'יתר' כמו שנתבאר, "כיצד מעשרין את התבן, כיצד מעשרין את המלח". ככל שהאדם מגלה את ההויה של עצמו בלבד, א"כ ההתדבקות שלו בתורה היא באופן של 'חסר' ו'יתר', 'חסידות' ו'יתירות'.

אבל ככל שהאדם בטל לתורה, בטל אליו יתברך שמו, הוא מגלה את ה'שלם', את ה'שלם' שגנוז, שנמצא בפנים, שם, האדם דבק בשלימותה של תורה, ובשלימותו כביכול, של הבורא יתברך שמו, 'שלם בכל מיני שלימויות'. כל הויתו הפנימית של יעקב, כל הויתם הפנימית של נשמות ישראל היא הגילוי של ה'שלם', הגילוי של מציאותו יתברך שמו, אין בכחו של הנברא לעולם, בהיותו נברא, להיות מציאות שלימה גמורה, אבל, בכחו, שיאיר בו, שהוא יידבק, שהוא יתכלל במציאות השלימה, במציאותו יתברך שמו.

זה ההבדל בין 'צורת אדם' ל'צורת אדום', 'צורת אדום', היא צורה של נברא, וא"כ, לעולם הוא במציאות של 'חסר' ו'יתר' כמו שנתבאר, זה צורת עשיו ביסודו, אבל זה 'אדם בליעל', הוא לא קיבל את ה'עול מלכות שמים', ולכן לא משתקף בו הגילוי של העליון.

אבל גילויים של ישראל, גילויים של נשמות ישראל, משורש דיעקב שהזכר, אינם אלא מציאות של 'בטילות' אליו יתברך שמו, ובבטילות משתקף ומתגלה ה'שלם' בכל מיני שלימויות, הוא יתברך שמו, כי אין בלתו.

שאלות בכל הנושאים יתקבלו בברכה
במערכת השו"ת ויועברו למורינו הרב שליט"א

דוא"ל: rav@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

[לקבלת תשובה בפקס, נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-קולי של הפקס]
הבהרה: מעת קבלת השאלה במערכת, זמן החזרת התשובה נמשך בין כשבוע לשלושה שבועות על דרך כלל. אם לא נתקבלה תשובה עד זמן זה, ניתן לפנות למערכת על מנת לברר את סיבת הדבר [בצירוף מספר השאלה], באופנים הבאים:

דוא"ל: info@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לכירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 ■ פקס 03-548-05294 ■ ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302 ■ info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"
ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה
חולון יום ד' 20:30
משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'
ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק
ישיבה ראשית חכמה
רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים
לפרטים 052.765.1571